

УДК 027. 061. 213. 05 Основа

БІБЛІОТЕКА СТУДЕНТСЬКОГО ТОВАРИСТВА “ОСНОВА”: СТАНОВЛЕННЯ ТА ОСНОВНІ ЕТАПИ ДІЯЛЬНОСТІ

Наталія КУНАНЕЦЬ

*Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України,
вул. Стефаника, 2, Львів, 79601, Україна, тел. (0322) 72-39-58*

У статті йде мова про діяльність наукової бібліотеки, яку створило на громадських засадах українське студентське товариство Львівської політехніки. Історія цієї бібліотеки – надзвичайне явище української культури, спрямоване на виховання української наукової інтелігенції та інформаційне забезпечення не лише навчальних процесів, а й наукових студій, які проводили члени товариства “Основа”.

Ключові слова: історія бібліотечної справи, наукова бібліотека студентського товариства “Основа”.

Українська молодь Галичини в австро-угорській, а згодом у польській державах зазнавала дискримінації на шляху до отримання вищої освіти. На думку професора С. Макарчука, різка невідповідність кількості українських студентів у вищих школах Галичини чисельній частині українського населення краю було наслідком національної політики¹. Навіть тоді, коли українцеві все ж вдавалося стати студентом, він не міг користуватися фондами бібліотеки² навчального закладу для підготовки до іспитів, а про інформаційну підтримку наукових досліджень студента не могло бути й мови. Це спонукало студентство створювати фахові товариства, а при них – бібліотеки. Проте, відомий український культурний діяч А. Крушельницький зазначав, що М. Драгоманов, який у 70-х рр. XIX ст. постійно цікавився студентським життям у Галичині, піддав “безоглядній критиці ... те, які то нікчемні збірки книжок у приватних людей і в товариських бібліотеках!” – наголошуючи, що “найосновніша справа освітніх товариств для Галичини, Буковини й Угорської Русі в теперішній момент – бібліотеки в жалюгідному вигляді!”³ Та за деякий час ситуація докорінно змінилася. Приїхавши у лютому 1876 р. до Львова, М. Драгоманов висловив “свою радість з приводу наукової праці галицької молоді, захоплював іменно до роботи над статистикою і етнографією і обіцяв поміч в тім напрямі”⁴.

Саме в цей період розгорнулася активна діяльність багатьох наукових товариств українських студентів Львівського університету (“Академічний кружок”, “Дружній лихвар”) та Львівської політехніки (“Основа”). Пізніше, вже на початку XX ст., з’явилися студентські наукові товариства в університеті, і в інших вищих навчальних закладах (“Медична громада”, “Торгівельник”, “Прихильники книжки”, “Прихильники

¹ Макарчук С. А. Этносоциальное развитие и национальные отношения на западноукраинских землях в период империализма. – Львов, 1983. – С. 88.

² Мудрий В. Український університет у Львові (1921–1925). – Нюрнберг, 1948. – С. 22.

³ Крушельницький А. Іван Франко. – Львів, 1928. – С. 20.

⁴ Франко І. З історії української молодіжні в Галичині, 1871–1884 // Записки Наукового Товариства імени Шевченка. – 1903. – Кн. V. – Т. 55. – С. 14. Miscellanea.

освіти”, “Наукові виклади ім. П. Могили у Львові”, “Ватра”). Кожне студентське об’єднання створювало свою бібліотеку.

Про українські студентські товариства, їхнє значення та діяльність написано чимало. Однак сучасні дослідники недостатньо висвітлили становлення та розвиток бібліотек цих українських громадських товариств. Досліджуючи історію громадських товариств, їхню бібліотечну діяльність частково розглядав Б. Савчук⁵; короткі відомості про фонди бібліотек, студентських об’єднань подав Р. Ковалюк⁶. Стислий огляд архівних фондів, що містять матеріали про діяльність бібліотек, подано у статті М. М. Трегуб “Українські студентські товариства у Львові другої пол. XIX – поч. XX ст.: Огляд архівних документів”⁷.

Вивчення діяльності студентських бібліотек достатньо складне, оскільки, як вважає дослідник студентської преси В. Янів, “у студентів більше намірів і плянів, ніж реальної можливості до їхнього здійснення ...”⁸. І хоча можливості для розгортання наукової і громадської діяльності української студентської молоді західного регіону на межі XIX ст. справді були обмежені, студентство здобувало віру у власні сили, опановуючи знання, усвідомлювало, що в майбутньому виникне потреба у дослідниках і вчених для кафедр нового українського університету. Студентство активно долучилося до процесу формування національної наукової еліти.

Діяльність студентських наукових бібліотек унікальне явище, що не має аналогів в історії бібліотечної справи. Дослідження складних процесів їх створення та формування фондів дає можливість простежити, як за умов бездержавності в різних суспільно-політичних ситуаціях змінювалися, зокрема, накопичувальні можливості таких бібліотек, якісний склад фондів, як розвивалися взаємозв’язки таких осередків науки та культури.

У цьому контексті цікавою може бути історія мережі бібліотек достатньо відомого товариства українських студентів Львівської політехніки “Основа”.

Діяльність бібліотеки органічно поєднувалася з розвитком самого товариства, яке створено 1897 р. як наукове. “Основа” прагнула сприяти підготовленню добрих фахівців та розвитку наукових зацікавлень своїх членів. “Бути осередком наукового і товариського життя українських студентів львівської політехніки”, – так визначав мету “Основи” її статут⁹. Структурно товариство, відповідно до спеціалізації відділень Політехніки, мало 6 наукових підрозділів: мистецьку секцію, яка об’єднувала студентів відділів архітектури і рисувальної групи загального, та гуртки: механіків, хіміків, рільників, лісників та інженерії. Впродовж своєї історії об’єднання постійно зазнавало перешкод і утисків з боку влади, що спонукало “Основу” неодноразово переглядати та перезатверджувати статuti. Але це не заважало згуртуванню творчого студентства до 1939 р.

⁵ Громадські бібліотеки // *Савчук Б.* Просвітницька та соціально-економічна діяльність українських громадських товариств у Галичині: остання третина XIX ст. – кінець 30-х років XX ст. – Івано-Франківськ, 1999. – С. 47–54.

⁶ *Ковалюк Р.* Український студентський рух на Західних землях XIX–XX ст. – Львів, 2001. – 420 с.

⁷ *Трегуб М. М.* Українські студентські товариства у Львові другої пол. XIX – поч. XX ст.: Огляд архівних документів // *Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаніка.* – Київ, 1993. – Вип. 1. 1992. – С. 31.

⁸ *Янів В.* Українська студентська преса: історико-бібліографічний нарис // *Його ж.* Студії та матеріали до новішої української історії. – Мюнхен, 1983. – Ч. 2. – С. 39.

⁹ Протокол зборів товариства від 19.03.1912 р. // Державний архів Львівської області (далі – ДАЛО). – Ф. 93. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 23.

Саме члени “Основи” виступили в 1913 р. ініціаторами створення Українського технічного товариства¹⁰. Відкриваючи перші його збори 15 січня 1913 р. А. Корнелля, відомий інженер-меліоратор та економічний діяч Галичини, висловив пророчу думку: “Український університет так і українська політехніка не може і не сміє нігде інде станути як ту при тім просторім городі наших князів, в городі князя Льва – у Львові”¹¹.

Термінологічна комісія товариства брала безпосередню участь у розробці української технічної термінології¹².

До заснування фахової бібліотеки товариство одразу у 1897 р. приступило до реалізації мети, задекларованої у статуті: “Основа” утримувала “свій льокаль, читальню і бібліотеку”, організувала “наукові відчити та дискусії, літературні вечори, артистичні концерти, театральні вистави”¹³, видавала підручники та часописи. Опіку над бібліотекою доручено виділу товариства.

Під час I Світової війни та декілька повоєнних років діяльність товариства була доволі млява, загальмована, бібліотечний фонд майже не поповнювався.

На початку 20-х рр. “Основа” певний час взагалі не працювала, незважаючи на неодноразову спробу відновити діяльність. І лише з 1923/24 навчального року, після створення технічного факультету при Українському університеті, а згодом і Української таємної вищої політехнічної школи, товариство знову відродилося, об’єднуючи студентів-техніків. Технічні факультети таємних навчальних закладів мали “загальний, машиновий та лісовий”¹⁴ відділи, і бібліотека обслуговувала всіх студентів цих відділів.

21 січня 1924 р. поліція заборонила діяльність товариства. 2 липня 1924 р. Львівське воєводство затвердило заборону, мотивуючи тим, що його члени навчалися у таємному українському університеті¹⁵. 25 жовтня 1925 р. ініціативний комітет звернувся до сенату з проханням відновити діяльність товариства. Ректорат Політехніки всіляко протистояв позитивному розв’язку справи. Проте 27 січня 1926 р., після внесення неодноразових змін до статуту, діяльність товариства відновили¹⁶. 13 лютого 1927 р. воно успадкувало назву та майно колишнього товариства “Основа”, у тому числі й бібліотеку. Обраний бібліотекарем Роман Кравців окреслив стан бібліотеки: “в бібліотеці великий непорядок, бракує правильника”¹⁷, багато членів не дотримуються правил користування бібліотекою, зокрема не повертають видань упродовж 6 місяців¹⁸.

4 грудня 1927 р. до “Основи” звернулася секція українців Товариства прихильників освіти (створена 1926 р.) з проханням передати їм белетристичні видання за 150–200 злотих, оскільки вони бажають створити при студентській громаді загальну студентську бібліотеку. Загальні збори вирішили відпродати книги за ціною не нижчою 200 злотих і доручили справу В. Богачевському, який і домовився за продаж із спла-

¹⁰ Товариство українських студентів політехніки “Основа” у Львові // Шляхи. – 1914. – Ч. 12–13. – С. 202–203.

¹¹ Звіт з діяльності Українського товариства технічного за рік 1913. – Львів, 1914. – С. 4.

¹² Ганкевич Я. Товариство українських студентів “Основа” у Львові // Альманах в пам’ять 40-вих роковин основання товариства “Січ” у Відні. – Львів, 1908. – С. 463.

¹³ Протокол зборів товариства від 19.03.1912 р. // ДАЛО. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 23.

¹⁴ Мудрий В. Боротьба за огнище української культури в західних землях України. – Львів, 1922. – С. 106.

¹⁵ ДАЛО. – Ф. 27. – Оп. 3. – Спр. 496. – Арк. 4, 6.

¹⁶ Там само. – Арк. 1, 4; 6, 7, 9, 10, 12, 35, 44.

¹⁷ Там само. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 9. – Арк. 29.

¹⁸ Там само.

тою у кредит. Отже, з фонду головної бібліотеки товариства “Основа” вилучено всі видання художньої літератури, що надало книгозбірні суто технічного характеру.

Під час нападу польських студентів на Академічний дім 6 жовтня 1928 р. бібліотеці було завдано значної шкоди. Бібліотекареві доручили оцінити втрати¹⁹, але відомостей про результати такої оцінки не збереглося. Достеменно відомо лише те, що бібліотекам усіх інших товариств теж завдали значної шкоди.

З неприємностей розпочався для товариства 1931 р. Об’єднання знову опинилося перед загрозою закриття. У січні львівський воєвода інформував ректорат Львівської політехніки про співпрацю “Основи” з Організацією українських націоналістів. Ректор викликав керівників “Основи” на засідання сенату, щоб оголосити про її ліквідацію. Але управі товариства вдалося спростувати всі звинувачення, таким способом позбавивши сенат підстав прийняти згадане рішення²⁰. Попри те, що “Основа” неодноразово закривалася і знову відроджувалася, бібліотека продовжувала існувати й зберегла свої фонди впродовж всієї історії товариства.

Упродовж усього періоду діяльності завдання бібліотеки значних змін не знавало. Кількісно й якісно зростали фонди, удосконалювалося їх опрацювання, що сприяло поліпшенню роботи бібліотек. Для організації цієї роботи використовувався досвід провідних німецьких та австрійських бібліотекарів, а згодом і здобутки українських фахівців, які творчо поєднували досягнення європейських, американських та підросійських бібліотек. Дуже корисні були конкретні настанови з організації студентських книгозбірань, які розробив З. Кузеля²¹.

Для диференційованого обслуговування та максимального задоволення інформаційних потреб читачів відповідно до структури самого товариства формувалася розгалужена мережа бібліотек вузької спеціалізації. Спершу, як сказано вище, засновано головну бібліотеку, що обслуговувала членів усіх гуртків. Згодом при кожному з гуртків створювалися бібліотеки, що підпорядковувалися головній. Виділ товариства та бібліотекар головної книгозбірні виконували роль куруючо-методичного органу, зокрема головний бібліотекар надавав консультації щодо організації та комплектування фондів. Статус гурткових бібліотек був достатньо високий. Так, у “Правильнику кружка студентів інженерії Львівської Політехніки – при товаристві “Основа” у Львові” (фактично – статуті гуртка від 29 лютого 1930 р.) зазначалося, що “метою кружка є: бути осередком наукового і товариського життя українських студентів Львівської політехніки виділу інженерії”, а для досягнення мети товариство “удержує бібліотеку”²².

Головна бібліотека “Основи” спершу містилася у приміщенні товариства при вул. Снядецьких, 4²³ і лише згодом розташувалася в Академічному домі, що сприяло поступовому формуванню та організації її фондів. Кожен гурток осередку також намагався створити відповідні умови для розвитку бібліотеки. Найбільше шанували свою книгозбірню члени гуртка рільників, вважаючи її за “найважливішу річ у Дублянах”²⁴. Бібліотека гуртка механіків постійно відчувала брак у шафах для зберігання рисунків і креслень (вони становили основу бібліотечного фонду). Згодом було при-

¹⁹ ДАЛО. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 9. – Арк. 66.

²⁰ Там само. – Ф. 27. – Оп. 3. – Спр. 1249. – Арк. 15.

²¹ Кузеля З. Ціль і значіння студентських (кружкових) бібліотек. – Львів, 1910. – 9 с.

²² ДАЛО. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 34. – Арк. 10.

²³ Звіт з діяльності товариства “Український Студентський Союз” у Львові. – Львів, 1911. – Ч. 3. – С. 40.

²⁴ ДАЛО. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 20. – Арк. 40.

дбано нове приміщення для головної бібліотеки, і 28 січня 1928 р. на загальних зборах розглядали пропозиції щодо його оформлення та обладнання.

Діяльність товариства регламентувалася пакетом організаційно-управлінської документації, який визначав усі напрями роботи, в тому числі і бібліотечний. Так, статут виділу товариства “Основа”, прийнятий на загальних зборах 16 лютого 1911 р., чітко окреслював основні засади роботи бібліотекаря та коло його обов’язків – “завідує бібліотекою товариства після регуляміну [статуту] ухваленого виділом”²⁵. Посаду бібліотекаря товариства у різний час обіймали: Р. Білінський, О. Гладішовський, Н. Голіян, С. Горячий, З. Дума, Іваницький, В. Марчак, О. Котович, Р. Кравців, О. Пашкевич, О. Пежанський, Н. Процишин, Р. Рак, С. Рудакевич, Н. Сороківський, І. Старосольський, Туркевич, І. Шевчук, Ярмак.

Створенням статуту 1911 р. головної бібліотеки товариства займалася спеціальна комісія “у складі Р. Кравцева, Р. Рака і нового бібліотекаря [Ярмака]”²⁶. Ухвалення параграфів статуту бібліотеки, який редагував В. Левицький, відбувалося поступово²⁷. І лише 2 травня 1911 р. на надзвичайних зборах ухвалено весь документ²⁸, який містив посадову інструкцію бібліотекаря (частина I) та правила користування бібліотекою (частина II). На бібліотекаря покладалися обов’язки:

- купувати нові книжки;
- в повному обсязі відповідати за стан книгозбірні;
- “випозичати і відбирати книжки, як також побирати кари і належитість за загублені книжки”;
- “має перестерігати точно урядових годин”;
- точно вести “книгу конт і контролі”;
- “в случаю звернення всіх книг і еwentур, заплачення всіх кар звернути на жаданя від кожного члена его кавцію”²⁹.

Правила визначали необхідність оформлення реверсу (розписки про отримання видань) та розміри оплати за користування бібліотекою:

- белетристикою – 1 корона;
- науковим виданням – 2 корони;
- часописами – 10 сот.

Регламентовано також терміни користування виданнями та кількість примірників:

- белетристика 2 тижні – 3 томи;
- наукове видання 2 тижні – 2 томи.

Друга частина цього документа носила ще назву правильника, який “нормує відносини між бібліотекарем та позичачим”³⁰.

У товаристві “Основа” діяла статутна комісія, яка мала дбати про виконання приписів, які визначав статут. Виділи товариства та гуртків постійно пильнували за діяльністю бібліотек. Питання, окреслене як “Справа бібліотеки”, постійно вносили у протоколи засідань. На засіданні давали настанови новому бібліотекареві, як уникнути помилок, що їх допустився його попередник (Р. Кравців), а саме: вилучати з фонду

²⁵ ДАЛО. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 18. – Арк. 27.

²⁶ Там само. – Спр. 9. – Арк. 86.

²⁷ Протокол засідання виділу від 4. 04. 1911 р. // Там само. – Спр. 18. – Арк. 34.

²⁸ Там само. – Арк. 35.

²⁹ Там само.

³⁰ Протокол засідання виділу від 9. 11. 1927 р. // ДАЛО. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 9. – Арк. 26.

бібліотеки “неактуальні книги”, вживати заходи для повернення випозичених книг³¹. Неодноразово розглядали питання про внесення змін до статуту бібліотеки, особливо до пунктів про штрафи, які, на думку деяких членів товариства, були надто високі³², схвалювали “новий правильник”³³. Для полегшення користування книгозбірнею бібліотекаря зобов’язували створити каталог на фонд бібліотеки, “завести книгу конт”, а також “інвентарний список книг згідно з регуляміном”³⁴.

Не раз доводилось розв’язувати фінансові проблеми. Наприклад, вирішували, чи задовольнити прохання гуртка щодо позички на суму 237 злотих для придбання книжок до бібліотеки гуртка рільників, доцільність передання на потреби бібліотеки половини з 500 доларів, подарованих товариству³⁵. Щорічно розглядалося питання про призначення нового бібліотекаря головної бібліотеки. Так, наприклад, на засіданні 8 жовтня 1930 р. обговорювалося передання бібліотеки під опіку Іваницького, оскільки попередній бібліотекар Ярмач “з певних причин цього року перебувати у Львові не буде”³⁶. Після того, як на засіданні виділу 19 січня 1910 р. бібліотекар доповів, що не вистачає шаф для розміщення бібліотечного фонду, вирішили для тимчасового користування передати до бібліотеки “секретарську шафу”³⁷. Обов’язково заслуховували висновки комісій з перевірки діяльності бібліотеки. А на загальних зборах товариства постійно розглядали питання виділити певну суму на потреби бібліотеки та збільшити асигнування для комплектування фондів.

У товаристві обрали окрему особу (газетяра), на яку покладалася відповідальність за передплату та контроль за регулярністю надходження часописів. Згідно зі статутом виділу товариства “Основа”, затвердженим 1927 р., газетяр був зобов’язаний: передплачувати часописи, перелік назв яких визначав виділ; вести книги рахунків та картотеку часописів; після прочитання членами товариства, власноручно передавати часописи бібліотекареві на зберігання в книгозбірні; “відповідати за збереження часописів у хорошому стані та не менше як протягом 0,5 год. щоденно видавати їх для читання”³⁸. Кошти, надані для передплати та придбання періодичних видань, до бюджету бібліотеки не входили.

Важливість для товариства цієї ділянки роботи підтверджує той факт, що в жовтні 1931 р. в “Основи” створено спеціальну “контрольну комісію”, до якої увійшли В. Марчак та С. Горячий. Комісію зобов’язали перевірити діяльність гуртків, у тому числі й бібліотек. У достатньо скупих матеріалах комісії зазначалося, що в ході перевірки фондів бібліотеки мистецької секції виявлено відсутність з невідомих причин 5 книг та 13 номерів журналів. На жаль, детальніших висновків комісії не збереглося³⁹.

Не маючи стабільних доходів, товариство постійно здійснювало пошук засобів для формування фондів бібліотек. Матеріальний стан товариства “Основа” став дещо стабільніший з 1926 р. Кошти на потреби бібліотеки надходили ритмічніше і більшим обсягом. Частина коштів надходила з бюджету самого товариства, а решту отримували через проведення різноманітних заходів, фінансову допомогу від сенату Політехніки,

³¹ Протокол засідання виділу від 9. 11. 1927 р. // ДАЛЮ. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 9. – Арк. 86.

³² Протокол засідання виділу від 14. 03. 1927 р. // Там само. – Арк. 11.

³³ Протокол засідання виділу від 7. 12. 1929 р. // Там само. – Спр. 58. – Арк. 26.

³⁴ Протокол засідання виділу від 12. 11. 1910 р. // Там само. – Спр. 18. – Арк. 18.

³⁵ Протокол засідання виділу від 1. 05. 1930 р. // Там само. – Спр. 58. – Арк. 37.

³⁶ Протокол засідання виділу від 8. 10. 1930 р. // Там само. – Спр. 14. – Арк. 45.

³⁷ Протокол засідання виділу від 19. 01. 1910 р. // Там само. – Спр. 18. – Арк. 4.

³⁸ ДАЛЮ. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 8.

³⁹ Там само. – Спр. 20. – Арк. 77.

від громадськості. Використання наданих гурткам сум неодмінно перевіряли. Всі гурткові книгарні представляли бібліотекареві головної бібліотеки каталоги. Гуртки, що не могли пред’явити каталоги, не отримували фінансової допомоги. Наприклад, гурток хіміків цього товариства влаштував “чайний вечір”, дохід з цього заходу склав 116,55 злотих, які повністю використали на придбання видань для бібліотеки гуртка. Фонд бібліотеки гуртка студентів-рільників поповнювався за рахунок членських внесків та продажу календарів під час канікул⁴⁰.

Згідно зі звітом бібліотекаря, впродовж року на бібліотеку витрачали достатньо великі суми⁴¹ (див. таблицю 1).

Таблиця 1. Видатки на головну бібліотеку товариства у 1910–1912 рр.

Рік	Всього	Прихід	Розхід	Недобір	Сальдо
1909/1910		373.05	404,74	31,69	
1910/1911	237,17	З каси товариства – 04,69 Штрафи – 13,88 З продажі часописів – 4,10 З продажі книг – 14,50	На придбання книг – 153,87 На оправу – 30,90 На дрібні видатки – 8,95 Недобір за 1909/1910 р. – 31,69 Всього: 225,41		11,76
1911/1912		339,40	251,96		87,40

Обсяг щомісячних фінансових надходжень у 1910–1911 рр. можна спостерігати за таблицею 2⁴².

Таблиця 2. Щомісячні видатки на бібліотеку у 1910–1912 рр. (у кронах)

Місяць	Прихід	Розхід	Сальдо	Недобір
1	2	3	4	5
Січень 1910 р.	52.61	40.64	11.97	
Лютий	12.61	30.52		17.91
Березень	138	109.81	28.19	
Квітень	33.19	26.75	6.44	
Травень	150.44	159.33		8.89
Червень	4.00	19.69		15.69
Жовтень	0	31.69		31.69
Листопад	15.10	8.00	7.10	
Грудень			63.12	
Січень 1911 р.	19.02	20.05		1.03
Лютий	23.22	13.17	10.05	
Березень	33.29	3.35	29.94	
Квітень	80.00	24.00	85.94	

⁴⁰ ДАЛО. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 4.

⁴¹ Там само. – Спр. 18. – Арк. 1–118.

⁴² Там само.

1	2	3	4	5
Травень	40.2	35.10	91.04	
Червень	2.44	33.40	60.08	
Жовтень	2.96	18.80	44.24	
Листопад		10,0		
Грудень	З продажу часописів – 0,10	–		
Січень 1912 р.	–	–	–	–
Лютий	З каси товариства – 80,00 Штрафи – 0,40 З продажу часописів – 0,20 Всього: 80,60	49,80		
Березень	З каси товариства – 120,00 З продажу часописів – 0,20 Всього: 120,20	13,00		
Квітень	3,70	85,66		
Травень	8,22	26,28		
Червень	0,62	9,28		
Липень	2,60	16,70		
Жовтень	0,46	34,4		
Листопад	Сальдо з попереднього року – 11,70 З каси товариства – Штрафи – 0,24 З продажу часописів – 0,30 Кавції – 7,00 Всього: 19,50			
Грудень	З продажу часописів – 0,10			

У бюджет товариства щорічно закладалася сума, яку розподіляли між гуртками як підмогу “для закупівлі книг до їх бібліотек”⁴³. Наприклад, на засіданні виділу 20 червня 1930 р. вирішено передати 100 злотих для головної бібліотеки і по 85 – для бібліотек гуртків⁴⁴. У останні роки діяльності товариства “Основа” бібліотеки отримували значно менше коштів, ніж на початках існування товариства. У жовтні 1928 р. для бібліотеки було виділено 784,25 злотих⁴⁵. У травні 1929 р. бібліотекар головної бібліотеки придбав видань на суму 45 злотих, у листопаді цього ж року книг з питань хемії на суму 120 злотих, механіки – 20, рільництва – 30. Для комплектування фонду бібліотеки гуртка рільників у 1930 р. з фонду товариства надали допомогу у розмірі 50 злотих, з обов’язковим представленням списку книг, які передбачено закупити на цю суму⁴⁶. У 1931 р. головна бібліотека товариства отримала тільки 95 злотих⁴⁷. У цьому ж році виділ гуртка студентів-рільників закупив 53 видання у 60 томах на загальну суму 291,25 злотих. Більшу частину коштів гурток механіків витратив на закупівлю необхідних підручників, вартість яких була надзвичайно висока⁴⁸.

⁴³ ДАЛО. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 28.

⁴⁴ Протокол засідання виділу від 20.06.1930 р. // Там само. – Спр. 14. – Арк. 44.

⁴⁵ Там само. – Спр. 13. – Арк. 41.

⁴⁶ Протокол засідання виділу від 12.03.1930 р. // Там само. – Спр. 58. – Арк. 36.

⁴⁷ Звіт за листопад 1931 р. // Там само. – Спр. 20. – Арк. 97.

⁴⁸ Там само. – Спр. 59. – Арк. 13.

Джерелами комплектування фондів мережі бібліотек товариства у різні періоди їхньої діяльності були купівля, передплата, дарунки та книгообмін. Через недостатність фінансування основний акцент ставився на подарунках від приватних осіб, товариств, редакцій часописів та видавництв. Деякі гуртки “Основи” нав’язували контакти з закордонними фірмами, які регулярно надсилали різні проспекти та каталоги.

Чимало відомих діячів науки та культури дарувало книгозбірням цінні наукові видання. Головні бібліотеці товариства профільні книги подарували В. Гузар⁴⁹, Л. Ганкевич, проф. Ю. Медведський⁵⁰, В. Рижевський, Феник, В. Васишин, З. Лукавецький та просвітній гурток товариства “Академічна громада”. У дарунок надходили і белетристичні видання, але в них переважно, бракувало сторінок⁵¹. Бібліотеці мистецької секції подарували 18 книг, серед яких: “З психології творчості Шевченка” (Львів, 1916), “Проблеми сучасної етики” С. Балея, “Деревляні церкви Галичини XVI–XVIII ст.” (Львів, 1920) А. Лушпинського, “Монументальна деревляна архітектура Лівобережної України (Київ, б. р.)” С. Таранушенка, “Zasady piękna w stuce. Architektura, rzezba, malarstwo” (Brody; Warszawa, 1904) К. Врублевського, “Album” (Б. м., б. р.) О. Архипенка, “Geometrisches Zeichnen” (Berlin; Leipzig, 1916) Г. Бекери, журнали “Українське мистецтво”, “Architektura i budownictwo”, “Lamour de l’art”, “The Studio”, “Moderne Bauformen”⁵². Поважним здобутком 1922 р. став подарунок Старшинського – 14-томовий словник Брокгауза.

Звичайно, поповнення фонду за рахунок подарунків мало стихійний характер і не служило планомірному його комплектуванню. Не применшуючи значення участі громадськості у формуванні фондів, варто відзначити, що при такому комплектуванні книгозбірні важко було уникати випадковостей. Лише згодом, коли фінансовий стан товариства дещо зміцнився, розпочався поступальний процес формування фонду бібліотеки не лише у кількісному, але й у якісному аспектах. Головна бібліотека намагалася задовольнити фахові потреби членів товариства, добирала найнеобхідніші підручники, проспекти та каталоги з машинобудування, технічні журнали⁵³. Лише у 1909/1910 рр. до її фонду придбано такі книжки: В. Шухевич “Гуцульщина”⁵⁴; І. Франко “Русько-українська література” (Чернівці, 1898), П. Матвецький “Полуботко” (Львів, 1908), “Петрографія”, “Технічна механіка”. У 1910/1911 рр. до головної бібліотеки придбано 16 книжок. У книгарні НТШ видання купували за зниженою ціною⁵⁵.

Поповнювалися фонди бібліотек і за рахунок відсутнього у наші дні виду видання – йдеться про скрипти – детально занотовані конспекти лекцій провідних викладачів і передруковані за допомогою примітивної тогочасної мнотильної техніки.

Бібліотека товариства підтримувала зв’язки з книгозбірнями багатьох студентських об’єднань у Галичині та за кордоном, здійснючи книгообмін, знаний сьогодні як міжбібліотечний та міжнародний. Збереглися відомості, що “Основа” налагодила добрі стосунки з товариством “Академічна громада”. Співпраця полягала зокрема, в організації спільних вечорів; від “Академічної громади” надходило по одному примірнику видань цього товариства та дублети з її бібліотеки⁵⁶. Взаємини із “Студент-

⁴⁹ ДАЛО. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 20. – Арк. 96.

⁵⁰ Протокол засідання виділу від 9.06.1910 р. // Там само. – Спр. 18. – Арк. 9.

⁵¹ Протокол зборів товариства від 19.03.1912 р. // Там само. – Спр. 2. – Арк. 29.

⁵² ДАЛО. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 20. – Арк. 9.

⁵³ *Перегімівна В.* З діяльності секції Товариства прихильників освіти для справ студентів у Львові // Студентський шлях. – 1931. – Ч. 7–8. – С. 179.

⁵⁴ *Шухевич В.* Гуцульщина: У 5-ти ч. – Львів, 1902–1908.

⁵⁵ ДАЛО. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 18. – Арк. 14.

⁵⁶ ДАЛО. – Ф. 296. – Оп. 1. – Спр. 3. – Арк. 68.

ською громадою” обмежувалися лише спільним користуванням читальнею та передплатою видань.

Формуванню релевантних фондів бібліотеки сприяв надзвичайно скрупульозний підхід до відбору книг самих членів товариства, серед яких були згодом визначні науковці Р. Кравців, К. Тучапський, К. Монцібович та ін.

Як вже зазначалося, на засіданнях виділу періодично розглядали питання комплектування фонду бібліотеки, зокрема вирішували доцільність придбання видань, необхідних для наукових досліджень та підготовки до іспитів. Бібліотекар був зобов’язаний узгоджувати список видань, запланованих для придбання, з виділом товариства, а також повідомляти, які книжки придбав для бібліотеки – це мали бути насамперед цінні профільні наукові видання.

Бібліотека товариства “Основа” передплачувала періодичні видання “Діло”, “Новий час”, “Світ”, “Рада”, “Słowo polske”, “Chwila”, “Ilustrowany kurjer codzienny”, “Народне слово”, “Українська хата”, “Боротьба”, “Вперед”, “Wiek nowy”, “Głos”, “Kurjer lwowski”, “Monitor”, “Czasopismo techniczne”, “Громадський голос”⁵⁷. Часопис “Технічні вісті” бібліотека отримувала з Харкова. Бібліотека гуртка студентів-рільників безкоштовно отримувала часописи “Сільський господар”, “Український пасічник”, “Господарсько-кооперативна часопис”, “Кооперативна республіка”. До Головної бібліотеки вдалося передплатити 1928 р. чотирнадцять часописів з УРСР, два – з РСФСР, два – з Чехії⁵⁸. Всі наміри отримувати фахові видання з Наддніпрянської України у наступні роки виявилися марні.

У бібліотеках було налагоджено чіткий облік фондів. Фонд головної бібліотеки товариства облікували в таких документах:

- інвентар “наукового відділу”;
- інвентар “белетристичного відділу”;
- книга “конт (рахунків) і контролі (індексів випозичаючих)”;
- “квітар” (зошит обліку розписок)⁵⁹.

Найбільше облікових документів збереглося на фонд бібліотеки гуртка інженерів. Серед них два списки книжок, складених у різний час. Перший, датований 30 жовтня 1930 р.⁶⁰, можна вважати актом передачі видань із фондів головної бібліотеки до книгозбірні гуртка. Він містить перелік видань, отриманих з головної бібліотеки. Книжки записані у порядку зростання інвентарних номерів, які присвоював бібліотекар головної бібліотеки. Поряд зазначено нові інвентарні номери. Навпроти деяких позицій зазначено – “пропала”, але невідомо коли, – під час передання чи вже у бібліотеці гуртка. Другий список, що містить безсистемний перелік видань⁶¹, очевидно, служив інвентарною книгою.

Створений у 1932 р. “Каталог бібліотеки кружка інженерів”⁶², маючи довідкові функції, служив ще й інвентарною книгою, оскільки містить відомості про джерела надходження видань. Цей документ оформлено відповідно до сьогоденних вимог обліку бібліотечного фонду: прошнуровано, пронумеровано аркуші, завірено печаткою товариства та підписами голови І. Сеніва та секретаря І. Василевського. В кінці підсу-

⁵⁷ Протокол зборів товариства від 19.03.1912 р. // Там само. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 29.

⁵⁸ ДАЛО. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 20. – Арк. 4.

⁵⁹ Там само. – Спр. 18. – Арк. 35.

⁶⁰ Там само. – Спр. 38. – Арк. 5.

⁶¹ Там само. – Спр. 3. – Арк. 1–5.

⁶² Там само. – Спр. 66. – Арк. 5.

мок: “Отсим стверджується, що “Каталог бібліотеки” кружка інженерів має 44 сторінки”. З них до наших днів збереглося 5, на яких є відмітки про опрацювання видань, зазначено прізвища тих, хто “задекларував” (подарував) видання, серед яких І. Сенів, Є. Пеленський, П. Борушенко, П. Галібей, М. Кузьмин, К. Глібовицький, І. Кивелюк, В. Васишин, Й. Бусел, В. Левицький, Б. Думін, В. Лукомський та ін. (понад 30 осіб лише на тих сторінках, що збереглися)⁶³. Ще один зошит обліку, оформлений так само, містить 12 аркушів. У кінці є відмітка про перевірку на наявності: “перевірено дня 20.ІІ.1932 і найдено все в порядку. Бібліотека числить 91 томів! [Підпис Р.] Рак”⁶⁴. Саме він тоді виконував обов’язки бібліотекаря гуртка. Відомості до зошита вписувалися за такими графами: число, автор, заголовок, замітки. До останньої графи вносилися записи такого типу: “текст і задачник”, “4 томи”, “скрипти”, “текст і атлас”, “2 примірник”⁶⁵, а також де-не-де записували прізвища тих, хто подарував видання. Деякі позиції було викреслено, очевидно, після втрати самого видання.

Фонд головної бібліотеки формувалася виданнями з галузей техніки, механіки, архітектури, мистецтвознавства. З фондів головної бібліотеки поступово вилучали профільні для гуртків видання, щоб “визичити поодиноким кружкам книжки, які виключно потрібні тому виділові”⁶⁶. Бібліотека гуртка інженерії організовувала свій фонд з технічних видань, необхідних для інформаційного забезпечення наукових студій та навчального процесу цього структурного підрозділу. Бібліотека гуртка механіків збирала фонд з питань механіки та теорії електричних машин, бібліотека студентів-рільників – з питань агрономії, гуртка лісової інженерії – з лісництва, лісогосподарства; мистецької секції – архітектури та мистецтвознавства.

Процес формування фонду кожної з бібліотек мав свої особливості. У головної бібліотеки товариства його можна вважати неперервним: попри закриття чи ліквідацію самого товариства, книгозбірня продовжувала існувати, і кожне наступне об’єднання успадковувало та поповнювало її. Фонди бібліотек гуртків розвивалися поступально. Поряд з цим, як вже зазначалося, недостатнє фінансування та висока вартість технічних видань гальмували розвиток фондів бібліотек всієї мережі. До бібліотек намагалися придбати лише найнеобхіднішу літературу, релевантну тематиці дослідницької діяльності, тому зростання фондів було незначне. У перший рік свого існування головна бібліотека товариства “Основа” нараховувала 210 книг, у 1912 р. у фонді було 433 томи, з них 204 – технічні видання, 110 з інших галузей знань⁶⁷, в 1914 р. її фонд налічував 407 томів. Наприкінці діяльності “Основи” фонд книгозбірні нараховував понад тисячу томів унікальних технічних видань. У бібліотеці гуртка інженерії у 1930 р. було лише 76 книжок, з них три закуплені виділом гуртка, решта переданих з головної бібліотеки⁶⁸. Основою фондів бібліотеки гуртка студентів-рільників були видання, отримані з тих самих джерел⁶⁹.

Бібліотекарі надзвичайно дбали про збереження фондів. Періодично проводили перевірки на наявність книг, постійно намагалися вплинути на боржників. Як зазначається у звітах, досить важко було боротися з тими, хто не повертав книги до бібліо-

⁶³ ДАЛО. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 66. – Арк. 5.

⁶⁴ Там само. – Спр. 65. – Арк. 8.

⁶⁵ Там само. – Арк. 1–8.

⁶⁶ Протокол засідання виділу від 7. 12. 1929 р. // ДАЛО. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 58. – Арк. 26.

⁶⁷ Звіт з діяльності товариства “Український Студентський Союз” у Львові. – Львів, 1912. – Ч. 4. – С. 43.

⁶⁸ Звіт кружка за 1926/30 р. від 2 листопада 1930 р. // ДАЛО. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 20. – Арк. 1.

⁶⁹ Там само. – Арк. 4.

теки тривалий час, оскільки не було жодних важелів впливу на таких читачів. Бібліотекарі надсилали нагадування читачам, які перетермінували користування книгами. Хоча такі прохання повернути книгу не завжди були успішні, випадки втрат чи неповернення видань все ж були поодинокі. Завдяки наполегливості бібліотекарів кожен такий випадок розглядали на засіданні виділу і диференційовано визначали розміри чи шляхи відшкодування. Затвердження статуту бібліотеки надали вимогам щодо повернення книг юридичну підставу. Наприклад, на засіданні виділу товариства “Основа” зобов’язали читача Букнованого сплатити за загублену книжку 6 крон, а бібліотекаря – вилучити це видання із сумарного та інвентарного обліку⁷⁰. Колишній бібліотекар товариства Р.Кравців взяв з бібліотеки п’ять книг без відповідного оформлення документів. Новий бібліотекар Ярмач декілька разів усно і письмово звертався з проханням повернути узяті. Після тривалої дискусії на засіданні виділу ухвалили надіслати до Відня (там перебував Р.Кравців) лист з вимогою повернути книги до 24 червня 1930 р. – була пропозиція у противному разі передати справу адвокату⁷¹. Відомостей, як чином закінчилася справа, не збереглося.

Виділ товариства періодично надавав кошти на оправу видань. Головна бібліотека товариства регулярно передавала книги до оправи. Лише у 1930 р. за оправу заплатили 25 злот.⁷² (яку кількість книг було оправлено за ці гроші, відомостей не залишилося).

Отже, товариству вдалося сформувати релевантний та достатньо інформативний фонд з основних галузей дослідницької діяльності членів цього товариства та створити певні умови для його збереження.

В архівних матеріалах не залишилося також відомостей про інтенсивність обслуговування читачів у бібліотеках товариства. Про основні моменти роботи бібліотек у цьому напрямі можна судити лише з окремих розрізнених згадок. Постійне зростання кількості членів товариства сприяло збільшенню кількості читачів. Спочатку товариство нараховувало 50 українських студентів, у 1913/14 рр. воно об’єднувало 71 з 80 українських студентів, що навчалися у Політехніці, згодом кількість членів товариства зросла до 219, у 1930 р. “Основа” об’єднувала 222 члени з 260 студентів – українців. Про кількість гуртківців у 1930 р. може свідчити розподіл чисельності студентів-українців за факультетами⁷³ (див. таблицю 3).

Таблиця 3. Розподіл кількості студентів-українців за факультетами у 1930 р.

Факультет	Кількість студентів в абсолютних цифрах	Кількість студентів у відносних цифрах (%)
Інженерний	45	21
Архітектурний	6	2,8
Механічний	36	16
Хімічний	37	10,6
Рільничо-лісовий	80	35,5
Загальний	31	14,1

⁷⁰ Звіт кружка за 1926/30 р. від 2 листопада 1930 р. // ДАЛО. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 18. – Арк. 7.

⁷¹ Протокол засідання виділу від 17.05.1930 р. // ДАЛО. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 14. – Арк. 39.

⁷² Протокол засідання виділу від 29.11.1930 р. // Там само. – Спр. 58. – Арк. 34.

⁷³ Там само. – Спр. 9. – Арк. 2.

Серед читачів бібліотеки товариства “Основа” були Ю. Артимишин, Й. Бусел, В. Богачевський, В. Василишин, О. Гладкий, О. Грабовський, Т. Дурбак, К. Кордубівна, Р. Кравців, Б. Крисько, Я. Кузів, Р. Лабій, В. Лукомський, М. Маруняк, С. Мілянчук, В. Мілянич, Б. Міхальчишин, К. Монцібович, В. Мурин, Б. Онишкевич, І. Сенів та В. Таомир, К. Тучапський, Я. Формак⁷⁴.

Режим роботи у студентських бібліотеках мав свої особливості. Оскільки організаторами товариства були студенти, то облік роботи здійснювався за період навчального року з вересня по червень. У липні-серпні бібліотека не працювала.

У 1911/1912 рр. головна бібліотека товариства “Основа” обслужила 61 читача, видала 335 книг, переважно фахових наукових. Список виданих книжок з бібліотеки гуртка інженерів⁷⁵, який зберігається у фондах ДАЛО, на жаль, не містить статистичних відомостей про інтенсивність обслуговування читачів, проте свідчить, що потребували переважно підручників з фізики, техніки, геометрії, петрографії, нарисної геометрії, математичного аналізу.

У товаристві “Основа” була чітко визначена система користування бібліотекою. Видання замовляли тільки письмово у книзі, призначеній для замовлення. Отримуючи видання, читачі заповнювали реверс, який віддавали користувачеві після повернення книги до бібліотеки. Для реверсів розробили спеціальні бланки. На кожне видання заповнювався окремий бланк – своєрідний аналог сучасних вимог, – на якому, як і тепер, зазначалися: інвентарний номер, автор, назва видання, кількість томів. Нижче подавалося зобов’язання: “Повище виписані твори позичевем з тов[ариства] слухачів політехніки у Львові “Основа” і в разі ушкодження їх або загублення маю заплатити за них квоту вписану на відповідній стороні сего реверсу”⁷⁶. Далі стоїть дата і поставлено підпис читача. На звороті вказували суму сплати в разі неповернення видання. Подовжити термін користування книжкою можна було лише в день його закінчення, зробивши відповідну відмітку у призначеній для цього книзі. Якщо замовлення на це видання не було, бібліотекар вказував термін, на який продовжувалося право користування ним. За наявності замовлення бібліотекар повідомляв про це читача, і той зобов’язаний був у триденний термін повернути книжку до бібліотеки. За кожен протермінований день сплачувався штраф. На час канікул видавали книги лише з наукового відділу і не більше трьох примірників. Товариство залишало за собою право через суд вимагати повернення книг від боржника.

Отримати видання з бібліотеки можна було лише особисто. Для читачів – не членів товариства – книжки видавали при сплаті відповідного внеску, підписанні реверсу, за згодою президії, а також оплаті по 20 сотиків за кожний день користування одним виданням. Читач, який не повернув книги до зазначеного терміну, платив штраф, що складав два сотики за протермінований день користування одним виданням. З фонду бібліотеки гуртка інженерів відповідно з правилами користування нею книги видавали на тиждень, за кожне видання сплачувалося п’ять сотиків⁷⁷. Права користування бібліотекою позбавляли тих читачів, які виходили з товариства і не виконували відповідних умов для сторонніх, а також тих, хто впродовж трьох місяців після закінчення

⁷⁴ І. В. Товариство УСЛП “Основа” у Львові // Студентський шлях. – 1931. – Ч. 7–8. – С. 174–175; ДАЛО. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 9. – Арк. 11.

⁷⁵ Протокол засідань “Кружка студентів інженерів” від 1.03.1931 р. // ДАЛО. – Ф. 293. – Оп. 1. – Спр. 19. – Арк. 17.

⁷⁶ Там само. – Спр. 13. – Арк. 1.

⁷⁷ Протокол засідань “Кружка студентів інженерів” від 1.03.1931 р. // Там само. – Спр. 19. – Арк. 17.

терміну користування не повертав книжок чи їхньої вартості або протягом року не заплатив внеску, чи не користувався бібліотекою; позбавлення прав траплялося, коли виявлено факти нищення книг.

Отже, у товаристві визначено не лише основні засади користування бібліотеками, а й затверджено механізм відповідальності читачів за їх порушення.

Упродовж всієї діяльності бібліотеки зростали інформаційні потреби читачів. Становлення товариства як поважного осередку науково-дослідної роботи сприяло піднесенню інформаційних потреб його членів до вищого рівня. Нагальна потреба у книжці серед студентства сприяла активному використанню фондів, проте, при такому інтенсивному попиті на різні видання фонди були дещо замалі. Разом з тим, архівні матеріали свідчать про правильність стратегії формування фондів і про максимум докладених зусиль для безпеки інформаційних потреб студентів, які бажали не тільки добре оволодіти фахом, але й займатися науковими студіями.

Оглядаючи з позицій сьогодення виникнення і становлення бібліотек студентського товариства “Основа”, слід визнати, що, попри на розмаїті перешкоди, товариству вдалося створити добре організовану мережу бібліотек, які з року в рік удосконалювали свою діяльність, нагромаджували практичний досвід, здійснювали інформаційне забезпечення студентських досліджень та навчального процесу, обслуговуючи адекватно сформованими фондами.

Основні засади діяльності книгозбірні товариства “Основа” можна сформулювати так:

- бібліотека була покликана задовольняти специфічні інформаційні потреби студентства, яке наполегливо прагнуло до наукової праці;
- бібліотечні фонди формувалися виданнями, необхідними для безпеки навчального процесу та здійснення науково-дослідної роботи;
- фонди бібліотек хоча й були невеликі за обсягом, однак достатньо інформативні, оскільки необхідність придбання кожного з видань прискіпливо обговорювали на засіданнях члени виділу товариства;
- виконання функцій бібліотекаря покладалося на самих студентів, добре обізнаних з інформаційними потребами своїх колег-читачів;
- книгозбірня була важливою складовою товариства, діяльність якого поступово удосконалювалася, набирала суспільної ваги.

Книгозбірня активно сприяла розвитку науки, формуванню світогляду членів товариства, утвердженню політичних та суспільних ідеалів, що стало основою виховання національних кадрів наукової інтелігенції Галичини для майбутньої української держави. На фондах цієї бібліотеки виховувалося не одне покоління студентів-техніків, що згодом стали провідними діячами української науки та культури.

Бібліотека ефективно виконувала покладені на неї завдання, перетворившись на одну з найбільших студентських книгозбірень, що комплектували свої фонди релевантними виданнями з питань техніки. Надзвичайна скрупульозність відбору видань до цих бібліотек та надання фінансової підтримки з боку видатних учених і студентів, які згодом теж стали науковцями і громадськими діячами, сприяли формуванню цінних галузевих фондів, аналогів яким не було серед бібліотек міста, що їх організували товариства. Книгозбірня стала помітним явищем в розвитку бібліотечної інфраструктури Галичини.

**LIBRARY OF THE OSNOVA STUDENT SOCIETY: FORMATION
AND MAIN STAGES OF ITS ACTIVITY**

Natalya KUNANETS'

*Lviv Stefanyk Scientific Library of the National Academy of Sciences of Ukraine,
2, Stefanyk Str., Lviv, 79000, Ukraine, phone (0322) 72-39-58*

The article deals with the activities of scientific library organized by the Ukrainian Student Society from the Lviv Polytechnical Institute. Development of these library is an interesting phenomenon of Ukrainian culture directed on the bringing-up of the Ukrainian scholar intelligentsia and on information back-up of educational and research activities done by the member of the *Osnova* Society.

Key words: History of libraries in Halychyna, Scientific Library of *Osnova*.

Стаття надійшла до редколегії 23.03.2004

Прийнята до друку 27.12.2004